

Innovatie in de Middeleeuwen

Studiedag Middeleeuwen



- W**at? 12^e Studiedag Middeleeuwen
- W**anneer? Vrijdag 6 maart 2015
- W**aar? Spinozagebouw, Montessorilaan 3, Zaal SP 2 en na de lunch SP 3
- H**oe laat? Ontvangst 10.00 uur – Opening 10.30 uur – Borrel 16.15 uur
- K**osten? Gratis voor studenten en medewerkers RU, anders € 5,-
- M**eer info? www.ru.nl/studiedagmiddeleeuwen/

Innovatie in de middeleeuwen

De middeleeuwer zat niet stil. Alles moest beter, groter, mooier, sneller, hoger, efficiënter. Om dat te bereiken werd er in de middeleeuwen voortdurend op alle vlakken geïnnoveerd en geëxperimenteerd. Nieuwe ontwikkelingen werden vaak in een oud jasje gestoken om traditioneler en acceptabeler te lijken. Zo verwees iedere middeleeuwse auteur plichtsgetrouw naar klassieke voorbeelden en werden tal van nieuwigheden neergezet als onderdeel van een respectabele traditie. Maar deze retorische truc, bedoeld om nieuwe ideeën een groter draagvlak te geven, doet vermoeden dat de middeleeuwers enkel de oudheid herkauwden. Niets is echter minder waar. Deze studiedag is daarom gewijd aan bekende en minder bekende middeleeuwse innovaties.

De studiedag benadert het thema innovatie vanuit verschillende invalshoeken. Aan bod komt bijvoorbeeld hoe vroegmiddeleeuwse pausen hun autoriteit en legitimiteit poogden te vergroten door keizerlijke rituelen over te nemen en nieuwe te verzinnen. Ook ver van Rome, in het gekerstende Ierland, ontstond de behoefte om het christendom uit te dragen. Maar omdat er hier nog geen geschikte beeldcultuur aanwezig was, moest men een nieuwe beeldtaal ontwikkelen, die zich sterk onderscheidde van die in de rest van Europa. Ook als het aankwam op de vormgeving van het boek werd er flink geïnnoveerd. Er werden niet alleen steeds nieuwe manieren bedacht om het boek mooier en handzamer te maken, maar ook om de inhoud ervan voor de lezer inzichtelijker te maken. De mogelijkheden én beperkingen van de boekdrukkunst veranderden het aanzicht van het boek in de late middeleeuwen langzaam maar zeker. Niet alle innovaties waren fysiek: door middel van gedachte-experimenten probeerden middeleeuwse wetenschappers te achterhalen of de aarde draait of stilstaat, en hoe die draaiing precies plaatsvond. Latere astronomen, zoals Galileo Galileï, werden beïnvloed door deze theorieën.

Dankzij de vindingrijkheid van de middeleeuwer was de wereld van 1500 een volledig andere dan die van een millennium daarvoor. Op deze studiedag zullen onderzoekers van de Radboud Universiteit Nijmegen ingaan op middeleeuwse innovaties waar zij in hun eigen onderzoek mee te maken hebben.

Het organiserend comité,

Kor Bosch, Marjolijn Kruij, Janne van der Loop, Arianne Moerland, Sophie van Os, Ad Poirters, Eefje Roodenburg, Johanneke Uphoff, Funda Uygur en Lyke de Vries

Programma Studiedag Middeleeuwen 2015

- 10.00 uur Ontvangst met koffie en thee
(Spinozagebouw (SP): 's ochtends zaal 2, na de lunch zaal 3)
- 10.30 uur Opening door dagvoorzitter Kor Bosch (Geschiedenis), zaal SP 2
- 10.35 uur dr. Dorine van Espelo (Geschiedenis), zaal SP 2
Verankering in traditie: Het vroege pausdom
- 11.05 uur dr. Kees Veelenturf (Kunstgeschiedenis), zaal SP 2
Wat je ver haalt, is soms nabij: Multiculti-beeldinnovatie in vroegmiddeleeuws Ierland
- 11.35 uur Pauze met koffie en thee
- 12.00 uur Lyke de Vries (research master Filosofie), zaal SP 2
Innovatief gedacht? Middeleeuwse gedachte-experimenten omtrent de draaiing van de aarde
- 12.30 uur dr. Margit Rem (Nederlandse Taal en Cultuur), zaal SP 2
Taal in transitie: 'Nederlands' op drift
- 13.00 uur Lunchpauze (lunch op eigen gelegenheid)
- 14.00 uur prof. dr. Johan Oosterman (Nederlandse Taal en Cultuur), zaal SP 3
Vernieuwing aan de grens: Het gebedenboek van Maria van Gelre
- 14.30 uur Janne van der Loop (research master Literary Studies), zaal SP 3
Van handschrift naar druk: De vormgeving van het boek 1440-1540
- 15.00 uur Pauze met koffie en thee
- 15.30 uur prof. dr. Peter Raedts (Geschiedenis), zaal SP 3
Dwergen op de schouders van reuzen: De nieuwe intellectuele attitude in de twaalfde eeuw
- 16.15 uur Sluiting en borrel in het Cultuurcafé

Voor studenten en staf van de faculteiten der Letteren en Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen en voor andere geïnteresseerden. Geen inschrijving nodig.

De interfacultaire Studiedag Middeleeuwen wordt mogelijk gemaakt door de afdelingen Geschiedenis, Nederlands, Filosofie, Engels, Kunstgeschiedenis, en het instituut 'Historical, Literary, and Cultural Studies' van de Faculteit der Letteren.



Vragen? Stuur gerust een e-mail naar Kor Bosch (k.bosch@let.ru.nl).